

7/11 Sklo

Co je to sklo, od kdy je známé, jak se zpracovává?

- homogenní směs, tavenina sklotvorných oxidů (SiO_2 , B_2O_3 , P_2O_5), popř. dalších oxidů, které ovlivňují jeho vlastnosti (Na_2O , K_2O , CaO , PbO , Al_2O_3)
- lidé sklo znali už ve starověku, ale dovedli vyrobit jen malé plochy a ty pak spojovali olovem
- sklo se zpracovává ručním a strojovým foukáním, litím, lisováním, různě se barví, leptá, brousí

Z jakých surovin se sklo vyrábí?

- základní surovinou je oxid křemičitý - sklářský křemenný písek
- dalšími přísadami jsou
  - vápenec (uhličitan vápenatý - CaCO_3)
  - soda (uhličitan sodný - Na_2CO_3)
  - potaš (uhličitan draselný - K_2CO_3)
  - oxid olovnatý

Jaké druhy skla se vyrábí?

- sodno-vápenaté
  - na lahve, okenní tabule, předměty denní potřeby
  - 90 % celosvětově vyráběného skla
  - nejlevnější výroba
- draselno-vápenaté
  - na optické přístroje
  - na české broušené sklo
- olovnaté
  - pro olovnatý křišťál
  - součásti optických přístrojů - hranoly, čočky
- čisté křemenné
  - z čistého křemenného písku
  - na výrobu rentgenových lamp, optických hranolů a těžkotavitelných součástí chemických aparatur

Jak se sklo vyrábí?

- skleněné střepy, sklářský křemenný písek a další přísady
  - tavení při 1400 – 1550 °C na sklovinu → další zpracování ve sklářské peci
    - rozklad surovin → kapalná nehomogenní fáze plná bublinek → následuje homogenizace
  - důležité je správné chlazení taveniny (aby nevznikalo vnitřní pnutí a výrobky nepraskaly)
  - úprava skla
    - broušení, leštění, řezání, rytí, vrtání...

Jaké složení má sklo?

- liší se podle druhů skla
  - 70 - 74 % je oxid křemičitý
  - 10 - 13 % je oxid vápenatý
  - 13 - 16 % je oxid sodný

Úkol

- 1) Naučte se názvy a značky prvků
  - *holmium* = *Ho* (Holmium)
  - *erbium* = *Er* (Erbium)
- 2) Vypište všechny vzorce výše zmiňovaných oxidů a určete jejich názvy.

Řešení